

MOKSLININKŲ ĮTRAUKTIS Į VIETINES IR TARPTAUTINES AKADEMINES BENDRUOMENES

Projekto tikslas – organizuoti du su mokslo vertinimu susijusius viešus renginius ir paskatinti diskusijas mokslininkų įtraukties bei poveikio visuomenei temomis.

Mokslo vertinimas Lietuvoje nuolat sulaukia karštų diskusijų, jas paskatina mokslo vertinime nuolat vykstantys tobulinimai. Jie apima ne tik porą dešimtmečių gludintą formalųjį vertinimą, bet ir jau porą praėjusių palyginamųjų ekspertinių vertinimų. Paskutinio ekspertinio vertinimo ataskaitoje pažymėta, kad kai kurias Lietuvos mokslo sritis surakino sąstingis, kurio greičiausiai nepavyks išjudinti nesutelkus pastangų.

Mykolo Romerio tyrėja ir Leideno universiteto doktorantė Eleonora Dagienė 2018 m. pabaigoje pradėjo mokslo tyrimus, kuriais siekiama išsiaiškinti Lietuvos mokslo vertinimo priemonių efektyvumą ir kylančias kliūtis bei nustatyti nenumatytas kiekybinio mokslo vertinimo pasekmes. Analizuojant Lietuvos mokslo vertinimo reglamentavimą ir mokslometrinčius rodiklius, iškilo papildomų klausimų. Vienas iš tokių klausimų susijęs su Lietuvos mokslo tarptautiškumu: **kodėl, nepaisant daugybės skatinimo priemonių, Lietuvos mokslo tarptautiškumo rodikliai nekyla?**

Siekiant giliau pažvelgti į Lietuvos publikacijomis matuojamus mokslo pasiekimus, papildomi duomenys buvo surinkti iš daugiau kaip 50 interviu su mokslo politikais, administratoriais ir įvairių sričių mokslininkais. Analizuojant pokalbiuose surinktą medžiagą mokslininkų įtrauktis tapo viena iš svarbiausių ir daugiausiai klausimų keliančių temų. Maža to, pirminiai tyrimo rezultatai atskleidžia, kad prieš skatinant mokslininkus įsitraukti į tarptautines akademines bendruomenes, vertėtų susirūpinti vietinės reikšmės įtrauktimi. Be visa ko, vietinė ir tarptautinė įtrauktis siejama ir su mokslo veiklų ekonominiu ir socialiniu poveikiu, kuris Lietuvos mokslo bendruomenei yra sąlyginai naujas. Tai sąlygojo papildomos temos įtraukimą į du renginius, suteikiančius įžvalgų mokslo politikos formuotojams ir Lietuvos akademinėi bendruomenei.

2021 m. spalio 28 d., ketvirtadienis, nuo 10:00 iki 13:00 val. (anglų kalba)

Viešas virtualus seminaras

„MOKSLININKŲ ĮTRAUKTIS Į VIETINES IR TARPTAUTINES AKADEMINES BENDRUOMENES“

Diskusijai moderuos Prof. dr. Liudvika Leišytė.
Aukštojo mokslo centro profesorė, TU Dortmund universitetas, Vokietija;
Asociacijos „Futura Scientia“ Valdybos pirmininkė

10:00–10:20 val. Sveikinimo žodžiai:

Prof. dr. Odeta Merfeldaitė

Mykolo Romerio universiteto
Žmogaus ir visuomenės studijų
fakulteto dekanė

Tadas Juknevičius

LR ŠMSM Mokslo skyriaus vedėjas

10:20–10:50 val. Įtrauktis į tarptautines mokslo bendruomenes – iššūkis mokslo politikai

Prof. dr. Jochen Gläser

Berlyno technikos universitetas,
Vokietija

Originali Roberto Merton, Thomaso Kuhno ir Michaelo Polanyi mokslo bendruomenių samprata reiškė idėją, kad visi mokslo bendruomenių nariai vienodai dalyvauja kuriant mokslo žinias. Tuo tarpu mokslo tyrimai atskleidė daugybę apribojimų, kurie neleidžia mokslininkams visavertiškai dalyvauti žinių kūrimo ir sprendimų priėmimo procesuose jų mokslo bendruomenėse. Tai gali būti apribojimai dėl lyties, etninės priklausomybės, galimybių naudotis tyrimui reikalingomis priemonėmis arba dėl kitų, su mokslo tyrimais nesusijusių požiūrių.

Būti įtrauktu į žinių kūrimą savo bendruomenėje reiškia: a) kurti produkciją, kuria naudotųsi kiti bendruomenės nariai, b) plėtoti naudingą bendruomenės nario reputaciją ir c) turėti balsą priimant bendruomenei svarbius sprendimus.

Šios galimybės tarp šalių ir jų viduje paskirstytos labai nevienodai. Mokslo valdymas daro įtaką įtraukčiai: a) formuluodamas lūkesčius dėl įtraukties ir b) paskirstydamas įtraukties priemones formuojant karjeros kelią ir vertinimo sistemas bei paskirstant išteklius moksliniams tyrimams.

Mažose mokslo sistemose įtraukties valdymas susiduria su papildomomis problemomis. Sudėtinga pasiekti kritinę masę bet kuriame tyrime, o visi tyrimų kokybės vertinimai priklauso nuo įtraukties į tarptautines bendruomenes. Pastaroji gali sukurti kompromisą tarp kompetencijos tarptautiniu mastu ir poveikio vietos visuomenei, t. y. tarp įtraukties į tarptautines mokslo ir nacionalines profesines bendruomenes.

10:50–11:20 val. **Nutrūksta ryšys? Neįdarbintų tyrėjų įtrauktis ir disciplinų specifika**

Susanne Wollin-Giering
Berlyno technikos universitetas,
Vokietija

Markus Hoffmann
Berlyno technikos universitetas,
Vokietija

Nedarbas akademinėje bendruomenėje vis dar nėra tiriamas, bet yra anekdotinių įrodymų apie jo pasireiškimą įvairiausiose disciplinose. Be to, yra pavyzdžių, kai žmonės tęsia mokslų tyrimus būdami bedarbiai ir neturėdami neišsėjamų pasekmių tolesnei karjerai. Ši išvada prieštarauja vyraujantiems neigiamiems darbo sociologijos tyrimams, kurie patvirtino nedarbo „randų padarinius“ – padidėjusį pakartotinio nedarbo ar nuolat gaunamų žemesnės kokybės darbų tikimybę. Dėl šios priežasties svarbu suprasti tam tikrų disciplinų specifika ir tyrėjų gebėjimus įsitraukti į mokslų bendruomenę ir taip sušvelninti „randų padarinius“ bei įgyvendinti sėkmingą akademinę karjerą, ypač kai nedarbas iš jų atima tyrimams reikalingus išteklius.

Pranešime norėčiau pristatyti neseniai pradėtą projektą, tiriantį nedarbo priežastis ir pasekmes mokslininkų karjeroje bei pateikti kai kuriuos rezultatus, patvirtinančius integracijos skatinimo galimybes, tokias kaip neformalus bendravimas, bendros leidybinės veiklos ar naujausios srities literatūros išmanymas.

11:20–11:50 val. **Įtraukties aspektai, kylantys iš pokalbių su Lietuvos mokslo politikais ir akademinė bendruomenė**

Eleonora Dagienė
Mykolo Romerio universitetas, Lietuva;
CWTS (the Centre for Science and Technology Studies), Leideno universitetas, Nyderlandai

11:50–12:20 val. **Įskaitant poveikį: šiuolaikinių aukštojo mokslo institucijų iššūkiai valdant ir matuojant poveikį visuomenei**

Dr. Guus Dix
The University of Twente,
Nyderlandai

Ankstyvuojau šiuolaikinių laikotarpiu „poveikiu“ buvo labai susirūpinę gamtos filosofai, kurie tyrė ir teorizavo vieno fizinio kūno poveikį kitam. Šiuo metu šis terminas gamtos mokslininkams jau nebeaktualus, bet „poveikio“ terminas vėl iškyla abipusiai karštose diskusijose apie aukštąjį mokslą. Tai pagrindinis žurnalo cituojamumo rodiklio („Journal Impact Factor“) veiksnys, kaip ypatingas būdas suprasti mokslinę kompetenciją. Dar svarbiau, kad šis terminas pasikartoja diskusijose apie naujas praktikas, skirtas įvertinti, stebėti ir valdyti platesnes mokslo pasekmes visuomenei.

Pranešime „Įskaitant poveikį“ bus pateiktos įžvalgos iš tyrimo, apimančio Europos politikos formuotojų, universitetų vadovų, mokslometrijos ir mokslinių tyrimų grupių bandymus įtraukti „poveikį visuomenei“ kaip pagrindinį kriterijų, pagal kurį galima spręsti apie mokslą ir mokslininkų pasiekimus.

12:20–13:00 val. **Bendra diskusija**

2021 m. spalio 29 d., penktadienis, nuo 14:00 iki 16:00 val. (lietuvių kalba su sinchroniniu vertimu į anglų kalbą)

Vieša virtuali diskusija

„VIETINĖS IR TARPTAUTINĖS APLINKYBĖS, PAVEIKUSIOS LIETUVOS MOKSLO VERTINIMO RAIDĄ“

Projektas remiamas Baltijos šalių ir Vokietijos aukštųjų mokyklų biuro per Vokietijos akademinę mainų tarnybą (DAAD) Vokietijos Federacinės Respublikos Užsienio reikalų ministerijos lėšomis.